LOKAL FORVALTNING
– verre enn sitt rykte

MÅNEDENS KOMMENTAR

AV KETIL SKOGEN

Det gjelder å spenne bein for naturforvaltningen så godt det lar seg gjøre, for å undergrave dens legitimitet i befolkningen, og særlig i distriktene.

■ **«LOKAL FORVALTNING»** ser ut til å ha blitt en trylleformel for mange som uttaler seg om hvordan norsk natur skal brukes. Bildet de tegner er omtrent slik: Naturen forvaltes i dag slik at norske bygdesamfunn, der alle innbyggerne har felles interesser, utsettes for maktmisbruk fra Staten. Derfor kan ikke naturressursene utnyttes fornuftig, driftige folk holdes nede, og innbyggernes utfoldelse i utmarka begrenses på en måte som er både urimelig og hensiktsløs.

Ofte brukes ordet *«storsamfunnet»* i stedet for *«staten»*. Det skal bety at små, sårbare bygdesamfunn presses fra alle kanter av en framstormende urban kultur, som tvinger fram uforнuftige prioriteringer og ødelegger det gode bygdelivet. Det er her «lokal forvaltning» kommer inn i bildet: Overføring av myndighet til lokalt nivå skal rette opp skjevhetene. Men selv om denne virkelighetsforståelsen kan være god å ha for mange, tilslører den et enkelt faktum: Uenighet om utnyttelse av naturressurser og vern av natur finnes både i byen og på bygda.

■ **VI ER** jo alle lokale, vi bor alle et sted. Dessuten kan vi føle tilhørighet til steder der vi ikke står oppført i folkeregisteret. Jeg må konstatere at mine lokale interesser oftere blir ivaretatt bedre (eller i hvert fall mindre dårlig) av Fylkesmannen og Direktoratet for naturforvaltning, enn av lokale folkevalgte. Ikke alltid, men ofte. *Mine* lokale interesser er nemlig tjent med at næringsutøvere holdes i øra, slik at de ikke får gjøre akkurat hva de vil med vår felles naturarv.

I Hedmark, et fylke jeg kjenner godt, er det flere framtredende politikere som også har store skogeiendommer og betydelige næringsinteresser i utmarka. De står ofte fram som talsmenn for større lokal råderett. Av og til snakker de om saker som er direkte knyttet til grunneieres økonomiske interesser, som kraftutbygging og nye hyttefelt. Dette er saksområder der de mener staten bør trekke seg unna. Andre populære eksempler på statlige overtramp er rovdyrforvaltning og skuterkjøring. Dette er også saker som kan ha en viss konkret betydning for skogeiere, for eksempel i forbindelse med jaktutleie. De er likevel ganske perifere i forhold til hovedvirksomheten, som handler om tømmer, kanskje litt landbruk, og i økende grad energiproduksjon. Det er nærliggende å anta at slike saker, som mange har sterke meninger om, trekkes fram for å framheve et lokalt fellesskap og skape inntrykk av en felles front. Det virker som om hensikten er å drive kiler inn i det systemet som gir en viss kontroll med økonomisk motivert utfoldelse i norsk natur.

De som tjener gode penger på å utnytte «sine» naturressurser, og de som gjerne skulle ha bygget ut mer, er selvsagt lite interessert i at staten skal legge seg opp i hvordan dette skjer. Enten det dreier seg om hogst, veibygging, vannkraft eller annen «eiendomsutvikling» (grøss). Derfor gjelder det å spenne bein for naturforvaltningen så godt det lar seg gjøre, for på den måten å undergrave dens legitimitet i befolkningen, og særlig i distriktene.

■ **DET BLIR** ofte konflikter om bruk og vern av natur, og det kan virke fornuftig å flytte myndighet nærmere folk som er «berørt». Men i dagens politiske klima fungerer dette i stor grad som deregulering og privatisering ellers i samfunnet: Når staten lusker unna, kan lokale maktkonstellasjoner utfolde seg. Alle vet hvordan disse preges av sterke økonomiske interesser.

Det kan virke paradoksalt, men de byråkratiske systemene ivaretar til en viss grad hensyn som slett ikke kommer bedre ut i en desentralisert forvaltningsmodell – men som er minst like legitime (og like lokale) som de næringsinteressene som ofte går seirende ut. Når myndighet over naturforvaltning flyttes til det lokale nivået, innebærer ikke dette automatisk at vi alle får større innflytelse. Det ville kreve at ulike interessegrupper ble trukket direkte inn i beslutningsprosessene på en helt annen måte enn i dag.

■ **I NOEN** land har man valgt modeller der for eksempel naturvern- og jegerorganisasjoner får formell representasjon, slik som i Sveriges nye «viltvårdsdelegationer». USA har et politisk system man kan si mye om, men når det gjelder naturforvaltning har man forsøkt noen ordninger som trolig ivaretar hensynet til naturvern og friluftsliv mindre dårlig enn her. Felles for disse er at ulike interessegrupper har plass i organer med beslutningsmyndighet, et prinsipp som er valgt bort i Norge.

Slike modeller har også store mangler, blant annet fordi tunge økonomiske aktører gjerne vil dominere uansett. De kan likevel åpne for at tyngdepunkt forskyves, og er på den måten et skritt i en fornuftig retning. Men inntil videre er vi mange som er henvist til å håpe på at staten beskytter våre lokale interesser mot lokal forvaltning.